

Stichting Educatieve Dans

Aanvullend advies Stichting Educatieve Dans (STED) op de consultatievragen 3^e sessie van het ontwikkelteam Kunst & Cultuur van Curriculum.nu. Aanvulling op de concept antwoorden VONCK-BDD.

11-11-2018

Helaas waren we niet in de gelegenheid om aanwezig te zijn bij de VONKC-raadpleging van 5 november. We hebben wel kennisgenomen van de stukken van curriculum.nu en de reactie en advies van de leden van de kunstvakverenigingen beeldend, dans en drama.

In grote lijnen kunnen we ons zeker vinden in dit advies. Onderstaande het aanvullende advies van de Stichting Educatieve Dans in 12 punten. Soms adviseren we tekst aan te passen, dan is de tekst in vet.

De bijgestelde visie op het leergebied kunst; (P2-6)

- 1) Er wordt gesproken van artistiek-creatief. In de kunstwereld en het kunstvakonderwijs is artistiek een veelgebruikt woord, in het basisonderwijs nog niet. Graag het begrip Artistiek definiëren. Zoals; op de kunsten betrekking hebbend, kunstzinnig. Artistiek-creatief maken is dan: creëren.
- 2) De teksten blijven nogal vaag over wat die kunsten en de kunstvakken zijn. De namen van de huidige kunstvakken worden zelfs niet (drama) of nauwelijks (dans twee keer) vernoemd. Bij de inhoud van het leergebied (p3) zouden de kunstvakken beeld, muziek, dans en drama met name genoemd mogen worden, met aanvullend een heldere uitleg per vak.
- 3) Er is goede en actuele vakliteratuur over Dans in het PO. Wij missen deze publicatie in de bijgevoegde bronnenlijst. De daar genoemde inhoud en theorie lijken ons zeer relevant in deze context. Het betreft *Dans!*, *Praktisch handboek voor het basisonderwijs* (2014). Hiernaast is er de *Kennisbasis dans* (2012) en de *herziene versie Kennisbasis* van (2018). Deze literatuur (zie lijst onder) is relevant voor bijvoorbeeld de volgende grote opdrachten:
 - a) ***Samenhang tussen visie en de grote opdrachten*** (p3) stelt dat het ontwikkelen van het artistiek-creatief vermogen centraal staat. Deze stelling wordt in een ruime en actuele context geplaatst. Deze en de in de visie genoemde leergebiedvaardigheden, disciplinevaardigheden en brede vaardigheden sluiten nauw aan en overlappen het Materie Vorm Betekenis -model zoals omschreven is in: "*Kennisbasis en profilering*" (p61 en p62) en wordt uitgewerkt in hoofdstuk 10 uit *Dans! Praktisch handboek voor het basisonderwijs* (p 173-194). Advies is om met name de creatieve ontwikkeling in dans voor de verschillende bouwen in het basisonderwijs mee te nemen in de uitwerking.
 - b) ***Samenhang tussen grote opdrachten en andere leergebieden*** (p5) De beschrijving is complex. Het schema dat er na volgt zou veel meer uitgewerkt mogen worden. In bovengenoemd boek *Dans! Praktisch handboek voor het basisonderwijs* staat een interessant hoofdstuk (H11), getiteld *Dans en andere vakken* (p195-213) Hierin staat beschreven kunstvak dans a) *gerelateerd aan leergebied kunstzinnige oriëntatie*, b) *cultuur en cultuureducatie*, c) *culture competenties en cultuur*, d) *dans in samenhang met deelgebieden cultuureducatie*, e) *dans in relatie met andere vakken* en f) *dans in relatie met andere kunstvakken*. Advies is om de inhoud mee te nemen als het gaat om de relaties met andere leergebieden en met cultuur.
- 4) Wij missen in de teksten een belangrijk onderwerp; de relaties tussen de kunstvakken onderling. Deze relatie mag meer worden uitgewerkt met betrekking tot de grote opdrachten. Mogelijke

vragen: Op welke wijze kunnen kunstvakken onderling elkaar versterken in het bereiken van het artistiek –creatief vermogen en de toepassing daarvan in de andere grote opdrachten.

- 5) Aan de kennisbases van de kunstvakken in PO/PABO is lang en intensief gewerkt. Dit is inmiddels verworven kennis, waar ook op verder gewerkt mag worden door Curriculum.nu. Deze kennisbases graag inhoudelijk verwerken in de teksten voor het P.O. en opnemen in de bronnenlijst. Nu is Kennisbasis HBO-raad (2012c) docent dans opgenomen. Maar deze bron is onduidelijk, ook door het ontbreken van de link. Gaat dit misschien over de Kennisbasis voor opleiding docent dans in de kunstvakopleiding? Dan is het als referentie voldoende. Echter wat ontbreekt in de literatuurlijst van curriculum.nu is de publicatie: *'Een goede basis, van de Commissie Kennisbasis Pabo* waarin de Kennisbasis Dans voor de Pabo staat, dus graag toevoegen.
- 6) *Onder inhoud van het leergebied kunst (p3)* mag het nogmaals herhaald worden dat het allereerst gaat om het artistiek creatief vermogen **in beeld-, klank-, woord- en bewegingstaal**. Hiermee geef je duiding en voorkom je een abstract en inhoudsloos begrip.
- 7) We hebben moeite met het meeliften van het begrip cultuur. Cultuur moet beter gedefinieerd worden. Cultuur is nu een containerbegrip. Het is hier niet scherp afgebakend. Er is onduidelijkheid over reikwijdte en er is ook geen kennisbasis cultuur om op te leunen. Het zou duidelijk moeten worden met welke afgebakende inhoud cultuur in dit curriculum wordt meegenomen. Ook hier kunnen de ontwikkelaars gebruik maken van Hoofdstuk 11 uit het handboek Dans! (2014).

Grote opdrachten

- 8) *Ontwikkel artistiek-creatief vermogen (p7) alinea 2* Dans (en drama) herkennen zich onvoldoende in "handen". De opmerking hoofd, hart en handen is een metafoor voor de hele mens, denkend, voelend en bewegend. De metafoor geeft onvoldoende aan dat het om een volledige mens gaat die figuurlijk en letterlijk in beweging is. We stellen de volgende tekst voor: **Door artistiek werk te maken en kunst en cultuur mee te maken, ontwikkelen leerlingen hun artistiek-creatief vermogen. Hoofd, hart en handen, zijn in deze ontwikkeling onlosmakelijk met elkaar verbonden. De totale denkende en voelende mens, is daarin letterlijk én figuurlijk in beweging.**
- 9) De ontwikkeling van het artistiek vermogen wordt allereerst gestimuleerd door de ervaring van het doen van kunst, de ervaring van spelen, dansen, muziek maken en beeldend werken. Deze ervaring, het genieten van en onderdompelen in, komt in de teksten te weinig naar voren. Kunst zelf, is allereerst het doel, niet alleen dat wat geleerd wordt door kunst. We stellen voor om dit duidelijker op te nemen.
- 10) *Vergroot het repertoire met technieken en vaardigheden (p10)*. Inhoud van de opdracht. In de opsommingen vindt dans zich onvoldoende herkend. Suggesties om aan te passen; "Om een kunstzinnige uiting te maken hebben leerlingen vaardigheden nodig om **te belichamen** verbeelden, verklanken of verwoorden. (... ..) Ze leren omgaan met technieken, materialen en middelen, **waaronder hun eigen lichaam, stem en klank**.
- 11) *Onder brede vaardigheden (p10)* manieren van denken en handelen. Er wordt veel benoemd over denken; wij zouden graag meer brede vaardigheden benoemd zien op het gebied van "het gevoelig ontwikkelen van het lichaam", (lichaamsgevoel, bewegingsgevoel, klankgevoel, materiaal- en textuurgevoel enz.)
- 12) *Het ontwikkelen van technieken en vaardigheden: (p10)* hierin zou ook duidelijk relatie moeten worden gelegd met de kennisbases van alle kunstvakken PO.

Aanvullende literatuur voor de literatuurlijst Curriculum.nu

1) Heijden-danus-de Boer, E., Van Nunen, A., & Valenkamp, M. (2014). *Dans!, Praktisch handboek voor het basisonderwijs*. Bussum, Nederland: Coutinho. (ISBN 9789046903971 NUR 846)

Kennisbases Dans

2) Het actuele herziene kerndeel dans van februari (2018) is genaamd: *Kennisbases en profilering*
https://www.10voordeleraar.nl/documents/kennisbases_pabo/kennisbasispabo.pdf

3) Het profieldeel dans staat in de versie uit (2012). '*Eengoede basis*', Advies van de Commissie Kennisbasis Pabo. Noot: Het kerndeel dat - in deze versie uit 2012 staat, - is dus herzien.
https://www.10voordeleraar.nl/documents/documenten/kennisbases_pabo/kb_dans_en_drama.pdf

Stichting Educatieve Dans

<http://www.educatievedans.nl>

